

***

Мій боже милий, знову лихо!..
Було так любо, було тихо;
Ми заходились розкувать
Своїм невольникам кайдани.
Аж гульк!.. Ізнову потекла
Мужицька кров!¹ Кати вінчанні,
Мов пси голодні за маслак,
Гризуться знову.

*[1853 — 1859, Новопетровське
укріплення — С.-Петербург]*

---

1. *І знову потекла мужицька кров!* — Можливо, Т. Шевченко мав на увазі початок Кримської війни (1853—1856 рр.) між Росією, з одного боку, і Туреччиною, Англією та Францією — з другого. Деякі дослідники пов'язують зміст цього твору з початком австро-італо-французької війни 1859 р.